

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Œcumenica Cathedræ Apostolicæ Avthoritas

Reding, Augustin

[Ort nicht ermittelt], Anno M.DC.LXXXIX.

§. II. Adversariorum argumenta à Launoio præcipuè reproducta, & ab Authore tract. de libert. Ecclesiæ Gallicanæ lib. 7. cap. 15. & 16. discussa referuntur cum suis responsionibus, & conclusione super ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-38717

folica traditionis nunquam errasse probabitur, nec hæreticis novitatibus depravata succubuit. Sed ut ab exordio fidei Christianæ percepti ab Authoribus suis Apostolorum Christi Principibus, illibatâ fide tenus permanet, secundum ipsius Domini Salvatoris pollicitationem, quam suorum discipulorum Principi in sacris Evangelij fatuus est: Petre, Petre inquis, ecce Iathanas expevit, ut eribraret vos, sicut qui cribrat triticum: ego autem pro te rogavi, ut non deficiat fides tua; & tu aliquando conversus confirma fratres tuos. Consideret itaque vestra tranquilla Clementia, quoniam Dominus, ac Salvator omnium, cuius fides est, qui fidem Petri non deficiam promisit, confirmare cum fratres suos admonuit, quod Apostolicos Pontifices meæ exiguitatis Prædecessores confidenter fecisse semper, curâ est cognitum. Non ergo pro Iolo Petro, sed pro Petri successoribus rogavit Christus, ne deficeret eorum fides, ut scilicet possent fratres confirmare, si quando in fide vacillarent.

20. Utamque autem epistolam, quomodo exceperit Concilium, testati sunt non solum singillatim aliqui Episcopi, sed ipsismet Concilium univertum, non solum nihil adversus testimonia in favorem sanctæ Sedis prolata excipiens, sed & submissionem significans his verbis; Sancta & universalis Synodus suscipiens & expansis manibus amplectens tam suggestionem, quæ à sanctissimo, ac beatissimo Agathone Papa antiquæ Romæ facta est . . . adeoque amplexa est, & alteram Synodalem suggestionem, quæ missa est à sacro Concilio, quod est sub eodem sanctissimo ac beatissimo Papa, &c. In epistola ad eundem Agathonem; Tibi ut primæ Sedis Antistiti universalis Ecclesiæ, quid agendum sit, relinquimus, stanti super firmam fidem Petram, libenter perlectis veræ confessionis litteris à vestra Beatitudine ad piissimum imperatorem missis, quas ut à Summo Apostolorum vertice Divinè perscriptas agnoscimus, per quam exortam nuper multiplici erroris hæreticam sectam depulimus. Confer illa cum ijs, quæ supra ex alijs Concilij regulimus, & observabis, quantum inter se concordent in veneranda fidei beati Petri soliditate, ejusque Successoribus illius Apostoli Romanis Pontificibus agnoscenda continuatione. Sed progrediamur ulterius, ut veluti perpetua texatur Traditionis series.

S. II.

Adversariorum argumenta à Launoio præcipue reproducta, & ab Authore tract. de libert. Ecclesiæ Gallicanæ lib. 7. cap. 15. & 16. discossa referuntur cum suis responsionibus, & conclusione super ijs reflexiva.

ARGUMENTUM I. Launoij.

II. Iohannes Launoius par. 5. epist. 1. conatus est S. Stephanum non minus, quam S. Cyprianum in errore circa Baptisma hæreticorum versatum probare; quia scilicet sicut iste nullorum, sic ille omnium omnino hæreticorum Baptisma probabat, modò Christi Ba-

ptisma esset. Hoc autem sic ostendere nititur; Sanctus Augustinus in lib. de unic. Baptismo cap. 14. asserit, quod Stephanus Baptisma Christi in nullo iterandum esse censerebat, & hoc sententiam graviter succensebat. In libro autem 3. contra Donatistas cap. 15. Quod si Evangelicis verbis in nomine Patris & Filij & Spiritus sancti, Marcum Baptisma consecratur, integrum erat Sacramentum. Sanctus verò Cyprianus, inquit Launoius epistola ad Tubasianum scribit, Marcianum non baptizasse in nomine Patris & Filij & Spiritus sancti. Ex quibus concludit; Quapropter nemini mirum videri debet, Dolorem sanctum (loquitur de B. Augustino) Romano Pontifici indeficientis iudicij privilegium nusquam adscribere, nec illum pro supremo, vel ultimo controversiarum fidei Iudice habere. Quippe Iudex talis nusquam errare debet, ut Stephanus hæc in re errasse Augustinus significat, consentiens, Baptisma, qui verbis Evangelicis, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti non consecratur, cassum & irritum esse, contra quem Stephanus in epistola ad Africanos decreverat.

Responsio.

AUthor tract. de libert. Eccles. Gallic. tit. cap. 15. solidissime respondet primò falsum esse, sanctum Augustinum contempsisse, aut saltem significasse, Baptisma, qui verbis Evangelicis in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti non consecratur, cassum & irritum esse. Dicit quidem Augustinus loco supra citato, Baptisma, si ita consecratur, integrum esse Sacramentum, non tamen negat, Baptisma in nomine Christi collatum valere, quæ duo valde diversa sunt, sciebat enim Magistrum suum S. Ambrosium lib. 1. de Spiritu sancto cap. 3. quem postea plures secuti sunt, quos citat Bellarminus de Baptismo l. 1. cap. 3. validum putasse. De huius sententiæ veritate non est modò quæstio, (eam optimè tractavit Bellarminus loco citato) sed de sancti Augustini testimonio.

Secundò. Falsum est, sanctum Stephanum docuisse, Baptisma sine expressâ invocatione sanctissimæ Trinitatis valere. Contrarium testatur Firmilianus in epistola ad S. Cyprianum, inter cujus epistolas est ordine 75. in edit. Pam. & Rigal. Refertur etiam à Philippo Labbeo tomo. 1. Concilior. Sic enim scribit Firmilianus Cæsareæ Cappadocum Episcopus de S. Stephano, & alijs, qui sancto huic Pontifici consentiebant: Illud quoque absurdum, quod non putant querendum esse, quis sit ille, qui baptizaverit, eò quod qui baptizatus sit, gratiam consequi poterit, invocatâ Trinitate nominum Patris & Filij, & Spiritus sancti. Quibusdam interjectis, addit: Non omnes autem, qui nomen Christi invocant, audiri, & invocationem suam consequi aliquid gratiæ posse; Dominus ipse manifestat dicens; multi venient in nomine meo dicentes; Ego sum Christus, & multos fallent. Nulla quippe differentia est inter Pseudopropheta & Hæreticum. Nam ut ille in nomine Dei, aut Christi, ita iste in Sacramento Baptismi fallit. Ex quibus colligitur, illum invo-

invocationem Christi, de qua in hac materia fiebat sermo, supposuisse invocatum Trinitatem nominum Patris, & Filij, & Spiritus sancti, ut qui baptizabatur, gratiam consequi posset.

15. Etenim sanctus Stephanus nihil innovandum statuerat: atqui certissimum est, Baptismum cum invocatione Trinitatis conferri solitum, hæc enim est antiquitas, quam retentam fuisse studio præsertim S. Stephani, docet Vincentius Lerinensis infra citandus. Id etiam constat ex tractatu, cuius titulus est: Non debere denuo baptizari, qui semel in nomine Domini nostri Jesu Christi, sunt tincti. Extat tomo 1. Concil. Philippi Labbei ante Conciliū Carthagenicū tertium sub S. Cypriano habitum; eumque prædictus Labbeus ex ditione conjicit, Authoris esse ab ævo Cypriani parum distantis. Habetur etiam inter opera S. Cypriani edit. Rigaltij. Hæc sunt verba illius Authoris ante medium tractatus: Nec asimes, hinc tractatu contrarium esse, quod dicit Dominus: Ite, docete omnes gentes; tingite eos in nomine Patris & Filij, & Spiritus sancti. Quia cum hoc verum & rectum, & omnibus modis in Ecclesia observandum sit, & observari quoque solitum sit &c. Atqui sanctus Stephanus, quod in Ecclesia observari solitum erat, omnibus modis observandum volebat. Prosequitur autem continuò Author: Et tamen considerare oportet, quòd invocatio nominis Jesu non debet à nobis furtim videri &c. Non ergo invocatio Trinitatis, & invocatio Christi sele mutuò excluderent.

16. Eusebius lib. 67. hist. Eccles. cap. 3. S. Stephani consilium exprimit his verbis: Verum Stephanus nihil adversus traditionem, quæ jam inde ab ultimis temporibus obtinuerat, innovandum ratus, gravissimè id tulit; scilicet, ut rebaptizarentur ij, qui ab hæreticis baptizati fuissent, juxta traditionem, quæ jam inde ab ultimis temporibus obtinuerat, secundum quam expressè invocanda erat sanctissima Trinitas.

17. Si quando igitur S. Stephanus de Baptismo loquens Christi mentionem fecerat. Nunquam tamen docuerat, Baptismum per solam invocationem Christi valere, absque invocatione trium personarum sanctissimæ Trinitatis; nec id de eo scripsit S. Cyprianus; nec etiam tradidit Marcionis Baptisma eo tantum fieri modo solitum, ut ex ejus approbatione illa Stephani opinio colligi possit. Christi ergo mentio eò pertinebat, ut assereretur Baptisma Christi, hoc est, à Christo institutum, ac juxta formam ab eo præscriptam, & in ejus nomine collatum, ab ipso virtutem habere, à quo eoque conferretur; Nec querendum esse, ut referebat Firmilianus, quis esset ille, qui baptizasset, eò quòd qui baptizatus esset, gratiam consequi potuisset invocata Trinitate. Sanctus quidem Cyprianus epistola ad Iubaianum hæc scripsit, quæ opponit Launoius: Quomodo ergo quidam dicunt foris extra Ecclesiam, imò & contra Ecclesiam, modò in nomine Jesu Christi ubicunque, & quomodocunque gentilem baptismum remissionem peccatorum consequi posse, quando ipse Christus gentes baptizari jubet in plena & adanata Trinitate? Verum hæc verba non signifi-

cant, omissem fuisse invocationem sanctissimæ Trinitatis, sed baptizantibus ac baptizatis defuisse veram fidem Trinitatis, atque ideo Christi nomen non potuisse vim Baptismo conferre.

18. Is Cypriani sensus præter illa, quæ jam diximus, colligitur ex eo, quòd in tota illa epistola vim facit in fidei rectæ defectu. Ita cum post initium epistolæ dixisset; De Marcione interim solo, cujus mentio in epistola ad te per nos transmissa facta est, examinemus, an possit ejus Baptismatis ratio censurari? Dominus enim post resurrectionem discipulos suos mittens, quemadmodum baptizare deberent, instituit, & docuit dicens: Data est mihi omnis potestas in celo & in terra. Ite ergo & docete omnes Gentes baptizantes eos in nomine Patris & Filij, & Spiritus sancti. Insinuat Trinitatem; cujus Sacramento Gentes baptizantur. Sublinit, non negando, Marcionem ita baptizasse, sed cum malè de Trinitate sentiret, utiliter baptizare potuisse. Numquid hanc Trinitatem Marcion tenet? Numquid eundem asserit, quem & nos Patrem Creatorem? Numquid eundem unum filium Christum de Maria Virgine natum, qui sermo caro factus sit? Qui peccata nostra portaverit &c. Ex quibus verbis & historia Ecclesiastica constat, Marcionem circa Christum errasse, sicut circa alias sanctissimæ Trinitatis personas; atque adeò non est, quòd credamus, ipsum in nomine solius Christi potius, quàm in nomine totius Trinitatis baptizasse.

19. Præterea (quod in Launoijs Dialecticà argumentum est efficacissimum) S. Augustinus in eo ipso loco, quem ipse refert, ex libro de unico Baptismo cap. 14. non dicit, S. Stephanum tenuisse, valere Baptismum in solius Christi nomine collatum; sed (quod plus quàm negativum argumentum est) quòd Stephanus Baptismum Christi in nullo iterandum esse censebat, & hoc faciens graviter succensebat, Quinam autem est Baptismus Christi, nisi quem Christus instituit, & cujus formam præscripsit?

20. Denique, si Launoius S. Stephanum errasse contendat, necesse est, ut ejusdem erroris conscium, ac reum faciat ipsum S. Augustinum, cujus testimonio illius errorem probare nititur. Nam S. ille Doctor propugnavit adversus S. Cyprianum, Baptismum in nomine Christi datum, quem S. Stephanus adversus eundem defenderat, ut legere est in libris de Baptismo contra Donatistas, in quorum §. 3. 4. & 5. confutat epistolas ad Iubaianum & ad Pompejum, quibus utitur Launoius. Præcipue autem lib. 4. cap. 10. respondet his Cypriani verbis epistola ad Iubaianum contentis; Aliud est, eos, qui intus in Ecclesia sunt, de nomine Christi loqui: aliud eos, qui foris sunt, & contra Ecclesiam faciunt, in nomine Christi baptizare. Libro autem quinto cap. 13. S. Stephani mentem & exponit, & confirmat. * Qui utique Stephanus, inquit, non propterea communicavit hæreticis, quia Baptisma Christi, quod in eorum perveritate integrum mansisse cognovit, improbare non ausus est. Ecce quod erat illud Baptisma hæreticorum, quod

S. Stephanus non improbat; scilicet quod in eorum perversitate integrum mansisse cognoverat. Quomodo ad ista cecurijt Launoius? Nimirum vehementi ad deprimentam sanctæ Sedis dignitatem studio excæcatus. At addit Augustinus; *Apostoli autem nihil quidem exinde præceperunt, sed consuetudo illa, quæ opponebatur Cypriano, ab eorum traditione exordium sumpsisse credenda est; sicut multa, quæ universa tenet Ecclesia.* Non errabat ergo Stephanus illam consuetudinem servans, & servari præcipiens, quæ ab Apostolis orta fuerat.

21. Oculatior fuit Launoius in detegendo Stephani errore, quam Centuriatores Magdeburgenses, qui tantâ curâ in Pontifices inquisiverunt, ut haberent, quod objicerent. Sanctum enim Stephanum prætermiserunt, non omittendi, si quid erroris in eo prætexere potuissent; cum tot alios injustè acculaverint. Pudeat hodie acculare erroris, Catholicum Pontificem, quem non solum moderni hæretici silentio, sed etiam antiqui elogio commendârunt. Nam illud ipsum *cap. 14. lib. 1. S. Augustini de unico Baptismo* contra Petilianum Donatistarum Episcopum Constantiensis, quod citat Launoius, sic incipit; *Sed volo, solvat mihi istam questionem: quando quidem cum Romanæ Ecclesiæ per ordinem commemoraret Episcopos, inter eos commemoravit & Stephanum, quos Episcopatum illibate gessisse, confessus est.* Cum ergo Stephanus non solum non rebaptizet hæreticos, verum etiam hoc facientes, vel, ut fieret, decernentes, excommunicandos esse censeret, sic aliorum Episcoporum, & ipsius Cypriani litteræ ostendunt, tamen cum eo Cyprianus in unitatis pace permansit. Gessit ergo illibate Stephanus Episcopatum, ac non nisi calumniosè potest accusari.

ARGUMENTUM II. Launoiij.

22. IN Honorium I. frequentius convertitur, & validius infigitur Launoiij stylus, ac si Pontifex ille concors fuisset erroris Monothelitarum, consentiendo cum Pyrrho Patriarcha Constantinopolitano.

Responsio

23. PRÆfactus Author *de libert. Eccles. Gallic. dicto lib. 7. cap. 16. à n. 2.* ita respondet. Si Launoius eruditissimi Patris Sirmundi, cui multum se debere fateatur, ob eam nimirum causam, quam notat Ludovicus Moreri in suo magno Dictionario Gallico, scilicet, quod eum tanquam Magistrum habuerit artis censoriæ, seu criticæ, si, inquam, discipulus Magistri pium erga sanctam Sedem affectum imitatus fuisset, Honorium ab omni erroris labe purum præstitisset. Nam quæ Pater Sirmundus monumenta ab Anastasio collecta edidit, certa sunt illius Pontificis fidei testimonia. Si testes eò majorem faciant fidem, quò & res, quas narrant, certius nõ unt, & ob vitæ integritatem, pietatem ac sanctitatem à mendacio magis abhor-

rent, duæ illæ conditiones in ijs eminenter, qui pro Honorio adducuntur.

Joannes IV. Papa zelo fidei, misericordiæ erga pauperes, constantiæ & vitæ sanctitate conspicuus, triennio post obitum Honorij Apologiam scripsit pro eo, quia Pyrrhus Patriarcha Constantinopolitanus hæresis suæ fautorem extitisse falsò assererat, in qua quidem Apologia Ioannes explicat mentem Honorij, quam ostendit à Monothelitarum errore valde fuisse diversam.

Eam autem interpretationem Ioannes non pro suo erga Honorium affectu excogitaverat; sed ab eo ipso, qui Honorio ab epistolis fuerat, qui illas ipsas scripserat, quas Pyrrhus pro se interpretabatur, qui quæ doctrinâ, & pietate totum Occidentem, teste S. Maximo, illustrabat, diligenter sciscitatus erat veram distantis sententiam.

Sanctus erat Maximus, qui Honorium tum in disputatione cum Pyrrho, tum in duobus epistolis paucis post annis defendit, atque adeò nimio erga Ecclesiam Romanam studio minime excæcatus. Coartatus erat, & partem eorum, quæ referebat, suis ipectibus viderat, atque adeò veritatis bene conficius.

Satis quoque Launoius fuissent hæc testimonia, si Honorium defendendum suscepisset, ut eum innoxium demonstraret, & ea dilueret, quæ Summo illi Pontifici opponit *epist. 1. to. 3. & alibi*; præsertim cum testimonia prædicta omnibus, quæ adversus Pontificem illum proferuntur, antiquiora sint. Imò sufficeret silentium illustrium Scriptorum satis antiquorum v. g. Pauli Diaconi Aquilejensis, Theophanis, Georgij Monachi. Est enim illi admodum familiare illud argumenti genus, sed eam laudem non ambibat: ad oppugnandum, non ad propugnandum proclive erat ejus ingenium. Cumque receptis communiter opinionibus bellum frequentius indiceret, conjecturis supradictorum testimoniorum robore longè inferioribus uti cogebatur; quas tamen eum demonstrationes habebat.

ARGUMENTUM III.

IOANNES Launoius Liberij etiam exemplum commemorat, ac si Arianorum hæresi subscripserat, teste Athanasio in *epist. ad solitariam vitam agentes*, & Hieronymo in *chronica*.

Responsio.

PRÆfactus Author *traçt. de libert. Eccles. Gallic. cit. cap. 16. à n. 7.* ita respondet. Liberius peccavit quidem, ut verisimilius apparet: non tamen aliquid fidei contrarium Ecclesiæ credendum proposuit. Certè, qui Summo Pontifici negant non erandi privilegium, quia Liberius exilij ærumnarum peccatus S. Athanasij condemnationi & formulæ fidei veritatem integram non explicanti, sed falsi nihil continenti subscripsit, pari ratione Concilia Generalia obnoxia fatentur, getur,

gentur, quia Concilium Ariminense Arianis ita favit, ut totus pæne orbis Christianus miraretur, se esse Arianum, & secundum Concilium Ephesinum S. Flavianum Episcopum Constantinopolitanum à sua dignitate deiecit; Eutychem hæresiarcham ob hæresim à Flaviano Synodicè dejectum restituit, ejusque errori, non rejecto mutilo symbolo, patrociniatum est. Si autem Arimini, & Ephesi vim factam Episcopis, etiam verè Catholicis, fuisse respondeas: adeoque Concilio Oecumenico non esse tribuenda illorum gesta: similiter etiam, quæ à Liberio fidem integram interius servante, extorta sunt, non debent ipsi, nisi ut privatæ personæ adscribi, quam à peccato tutam non facit Dignitas.

30. Peccatum autem Liberij alicujus hæresis promulgationem, aut etiam professionem non fuisse constat: quia fidei formula, cui subscripsit, nullum exprimebat errorem. Vide, quæ optimè notavit Joannes David Doctor Gallicanus *dissertatione de judicij Canonici Episcoporum cap. 7. art. 3.* Sed, ut jam diximus, neque istum, neque alium quemquam Pontificem aliquid fidei contrarium, tanquam de fide credendum proposuisse, plures ostenderunt, quæ à Launoio vel solo, vel diligentius notata sunt.

31. Rem hanc accuratius expendit Author *Regalis Sacerdotij lib. 3. §. 9. n. 8.* Totam Liberij culpam, inquiens, hanc fuisse; quod tædio pœnarum, exilijque, & spe repetendæ summæ dignitatis victus, primæ fidei formulæ, quam Sirmij ediderant Arianæ, subscripsit, & in damnationem Athanasij consenserit. Hoc solum, & totum Liberij crimen, nec ab ullo Scripturam aliud memoriæ proditum est. In eodem Sirmensi Concilio *secunda* formulæ confessionis concepta est impia omnino & blasphemæ plena, in qua Dei Filius nec ejusdem cum Patre substantiæ, nec similis esse dicitur: huic *secundæ* Hostus Episcopus Cordubensis extremam jam senectute, vi & tormentis adactus subscripsit. Hujus *secundæ* formulæ adeo ipsos Arianos puduit, ut in Concilio Anyrano *tertiam* ediderint, Catholicæ omnino simillimam, nisi quod vocem *Consubstantialis* ommitterent, hanc Constantius amplexus est, & *secundam* suppressam, expunctamque voluit. Ita scribunt S. Athanasius *de Synod. Socrates lib. 2. cap. 29.* S. Hilarius *lib. de Synod. Epiphanius hæres. 73.* Forma igitur professionis, cui Liberius subscripsit, licet vocem *Consubstantialis* silentio pœmeret, fuit planè Catholica, in qua Photini hæreses damnabantur, in qua Filius ejusdem cum Patre substantiæ dicebatur, quam ipse S. Hilarius exponens, Catholicam esse fateatur, idemque asserit Vigilius Episcopus Trident. adversus Eutychem *l. 5.* Et Liberius in litteris, quas ad Orientis Episcopos dedit, se ideo cum Ursacio, & Valente communicasse dicit, quod eorum fidem agnovisset Catholicam, alienamque ab Arianorum perfidia. Imò Augustinus tantus Arianorum hostis, adversus Pascendum Arianum agens, se illius fidei subscripturum spondet, si nihil aliud

fidei Catholicæ veritati contrarium inveniat, quam quoddam vocem *Consubstantialis* omittat *epist. 174.* & tamen hanc solam Liberius omitti passus est; cur ergo silentio, & quidem pœnis expulso, unius vocis hæreticus? præsertim cum non prius Sirmio Liberius ex-cesserit, quam Arianam hæresi, illisque, qui negarent filium substantiæ reliquisque Patri similem esse, damnatis, teste Sozom. *l. 4. c. 14.* Cum ergo formula Sirmienis, cui subscripsit Liberius, nullam hæresin professæ fuerit, & Episcopi, cum quibus communicavit, id ipsum credere dicerent, quod in illa continebatur, ex quo tandem capite Liberium hæresis accuset? de cujus in vera fide constantia, contemptuque munerum sibi à Constantio Augusto oblatorum, vide Theodoretum *lib. 2. cap. 22.*

32. Cur ergo, inquit, S. Hieronymus alijque Liberium hæreticæ pravitate subscripsisse dicunt? Quia condemnationi Athanasij assensus est, cujus causa adeo cum fide conjuncta fuit, ut idem videretur, Athanasium condemnare, ac fidem prodere: Quia vocem *Consubstantialis*, quæ tessera Catholicorum, erat omitti passus est: Quia cum Arianis communicavit; ubi quidem multum, graviterque à Liberio peccatum est, sed extra naufragium fidei: quemadmodum non ideo Lutheranus est, qui cum Lutheranis communicat. Sed hanc quoque maculam Liberius exterisit, cum rescissis damnatisque Arimiensis Concilij Actis, Sede iterum pulsus, ærumnisque confectus, in sepulchris delituit, multisque propterea encomijs à SS. Patribus laudatus est. Vide Sozom. *l. 4. c. 10.*

33. Denique etiam si concesserimus formulam, cui Liberius subscripsit, hæreticam fuisse, quid denique contra nostram sententiam sequitur? Aliud enim est hæresi subscribere, aliud hæresin docere: & quemadmodum Petrus cum Christum negavit, aut Marcellinus cum idolis thus incendit, non propterea ex Cathedra sententiam tulit, deciditque Christum negandum, idolis adolendum esse; ita nec Liberius. Nec nos Pontificem metu vinci posse, ut hæresi subscribat, & cum hæreticis communicet, negamus, sed non posse hæresin à Cathedra Ecclesiæ docere, & fidei libus errorem pro veritate credendum imponere: hoc nec Liberium, nec ullum Pontificem fecisse, facturumque contendimus.

ARGUMENTVM IV.

34. Idem Launoius *epist. 1. to. 3.* ostendere nititur, vel Bonifacium VIII. vel Clementem V. errasse, quia Clemens V. constitutionem Bonifacij, quæ incipit: *Vnam sanctam* nullius esse, aut futuram roboris, & autoritatis, decernit *in Cap. Meruit.*

Responso.

35. Præfatus Author *de libert. Eccles. Gallic. cit. cap. 16. n. 9.* responderet, falsum esse, quod Clemens V. *in Cap. Meruit.* decreverit, constitutionem Bonifacij VIII. *Vnam sanctam* nullius esse. A a a a 3 us cl.

ARGUMENTVM III.

nes Launoius Liberij etiam meminit, ac si Arianorum esset, ille, teste Athanasio in *epist. ad Rom. agentes*, & Hieronymum

Responso.

estis Author *tratt. de Libert. eccles. cap. 16. n. 7.* ita respondet: peccavit quidem, ut venisset in tamen aliquid fidei communi credendum proposuit. Cuius Pontifici negant ostentat quia Liberius ex illius constitutione Athanasij condemnationem à integritate integram non ostendit, nihil condonens subscripsit, per Concilia Generalia observata

us esse roboris. Declaravit enim duntaxat, se nolle Regi, aut Regno Francorum per dictam constitutionem aliquod præjudicium generari, aut amplius Regem, vel Regnum, quam antea Ecclesiæ subjeci. Notentur hæc verba, amplius, quam antea. Hinc est (inquit) quod nos dicto Regi & Regno per definitionem, seu declarationem bonæ memoriæ Bonifacii VIII. Prædecessoris nostri, quæ incipit: Unam sanctam, nullum volumus, vel intendimus præjudicium generari. Nec quod per illam Rex, Regnum, Regnicolæ prælibati amplius Ecclesiæ sint subiecti, quam antea existebant. Sed omnia intelligantur in eodem esse statu, quo erant ante definitionem præfatum, tam quantum ad Ecclesiam, quam etiam quoad Regem, & Regnum superius nominatos.

ARGUMENTUM V.

36. DICTUS Launoius imponit Joanni XXII. quasi definerit, animas corpore exutas non nisi post iudicium finale Deum intuitivè visuras.

Responsio.

37. PRæadductus Author de libert. Eccles. Gallic. dicto cap. 15. à n. 10. respondet in hæc verba. Nescio, quâ fide possit Joanni XXII. invidia consilari, quali definerit, animas corpore exutas non nisi post iudicium finale Deum intuitivè visuras, cum ipse tam aperte negaverit controversiam à se definitam. An solemniter definitio à Summo Pontifice ita fit, ut Ecclesiam lateat; cui nisi proponatur ut fide Divinâ credenda, solemniter haberi non debet? Mentem suam declarat Joannes epist. 1. Ne super his, quæ de animabus separatis à corpore & purgatis, an citra resurrectionem corporum, Divinam essentiam visione illâ videlicet, quam vocat Apostolus faciem, videant, tam per nos, quam per nonnullos alios in præsentia nostra, recitando & allegando sacram Scripturam, ac originalia, & dicta Sanctorum, vel aliâ rationando, sæpius dicta sunt, aliter, quam per nos dicta & intellecta fuerant, intelligantur, ac dicantur, & auribus fidelium valeant inculcari: ecce quid nostram intentionem, quam circa statum animarum separataram habemus, & habuimus, serie præsentium declaramus. Fatemur siquidem, & credimus, quod anima purgata separata à corporibus, sint in celo, calorum regno, & Paradiso cum Christo in consortio Angelorum congregata. & videant Deum facie ad faciem, & Divinam essentiam clarè, in quantum conditio & status patitur animæ separate.

38. Si quis autem Joanni ipsi asserenti, se contrarium antea non dixisse, nisi forte recitando, & allegando sacram scripturam, ac originalia, & dicta Sanctorum, vel aliâ rationando, fidem adhibere dubitet, confirmabitur testimonio Doctorum Parisiensium tunc temporis à Rege Francorum Philippo VI. seu Valesio consultorum Ipsienim, cum sententiam suam proponere vererentur ob debitam Summo Pontifici reverentiam, eò tamen adducti sunt, Advertentes, inquit, quod multorum fide dig-

norum relatione audivimus, quod quidquid in hæc materia Sanctitas sua dixit, non asserendo, sed opinando protulerit, sed solummodo recitando. In hist. Universit. tom. 4. ad annum 1332.

ARGUMENTUM VI.

Idem Launoius contendit, Iulium II. errasse, quia definerit, Simoniam veram atque indubitam hæresin esse, & Papam Simoniacè electum non hæreticum modò, sed hæresiarcham esse.

Responsio.

PRæallegatus Author de libert. Eccles. Gallic. n. 12. respondet, quod Iulius in ea constitutione, quam sine dubio intelligit Launoius, quæque incipit: Cum tam Divinus &c. nihil definerit de Simonia. Est enim illius constitutionis scopus, impedire, ne Summus Pontifex Simoniacè eligatur. Eà occasione s. i. hæresis Simoniacæ meminit, non definiens, Simoniam esse hæresin, sed eam illo nomine notans, quo in jure Canonico passim insignitur. Non definit etiam, Papam Simoniacè electum hoc ipso fore hæresiarcham, sed eisdem pœnis plectendum, quibus, si hæresiarcha existeret. Si contigerit, inquit, electionem Romani Pontificis per Simoniacam hæresin celebrari. . . . . Electus non Apostolicus, sed Apostolicus, & tanquam Simoniacus (vel Simoniacus) & hæresiarcha, & ad prædicta omnia, & singula perpetuo inhabilis habeatur & sit. Verbum illud sit, refertur, ut patet, ad verbum, inhabilis, non autem ad verbum hæresiarcha. Voces autem tanquam & habeatur, aperte declarant, Iulium nullam hęc definitionem constituisse circa hæresin Papæ Simoniacæ, nisi forte definitionem appelles simplicem nomenclationem in iure usitam; sicut non definit, huiusmodi Pontificem Simoniacè electum fore Magum, Ethnicum, & Publicanum, licet s. 3. permittat, eum ut Magum, Ethnicum, Publicanum, & hæresiarcham evitari.

ARGUMENTUM VII.

I. Aunoius pluribus in locis, præcipue epist. 5. ta. 5. Sixti V. exemplum proferit ad probandum, posse Summos Pontifices errare. Verba Sixti V. à Launoio in hunc finem prolata ita se habent: Illud sanè certum, atque exploratum esse volumus, nostros hos labores (in emendandis Biblijs) eò nunquam spectasse, ut nova editio in lucem exeat, sed ut vulgata vetus ex Tridentinæ Synodi præscripto emendationi, pristinaque suæ puritati, qualis primum ab ipsius Interpretis manu, styloque prodierat, quoad eius fieri potest, restituta imprimatur. Super quibus verbis Launoius isthanc deponit glossam: Verba hæc, inquit, vixim sibi præfidentem, & de Bibliorum emendatione perfectissimâ securum obducunt. At neque Bibliorum editio, neque Sixti diplomata suppressa essent, nisi errasset.

Re.

Responſio.

42. A Uthor prælati tract. de libert. Eccles. Gall. cap. 16. n. 14. respondet. Hæc Launoij verba sui scriptore & Pontificæ dignitati insensum, & præ nimio illam persequendi ardore excæcatum objicere. Quam enim ex his Sixti verbis significant, ipsum de Bibliorum emendatione perfectissima securum? An quia Pontifex declarat, se eò spectasse, asserit etiam pervenisse? Sempere, qui ad aliquem scopum se tendisse affirmat, confidit etiam, se eum attingisse? Quin etiam, si Sixtus declarasset, Bibliorum emendationem perfectissimam assecutum, ea verba de fidei certitudine nullatenus intelligi possent, sed tantum de morali, quæ post adhibitam accuratam diligentiam haberi potest. Non enim aliter accipi possunt illa verba, quoad ejus fieri potest, quam, ut indicent, id cum absoluta securitate asseri non posse.

43. A: inquit Launojus, neque Bibliorum editio, neque Sixti diploma suppressa essent, nisi Sixtus errasset. Quali verò error sola supprimendorum Actorum causa sit. Emendaverat Sixtus V. editionem vulgatam peritissimorum virorum operâ usus. Emendationem illam, quamvis admodum utilem, ad perfectiorem statum, sive repertis novis Codicibus, sive habitâ aliorum virorum peritissimorum copiâ, perducere posse animadvertens Clemens VIII. editionem Sixti non suppressit; sed eam perficiendam, priusquam publicaretur, curavit, quam ob rem in lucem deinde fuit emissa, præfixis & Sixti & Clementis nominibus; ut videre est in varijs editionibus exinde factis cum alibi, tum in Gallia.

44. Subdit tandem præfatus Author præf. n. 16. Quis, ajens, cum voluptate non contempletur Launoij inter tot conatus ad abrogandam Papæ infallibilitatem, tam diligenter, tamque frequenter Adriani VI. auctoritatem jactare? quasi cæteri Pontifices quamplurimi errassent, & omnes errare potuissent in proponenda Ecclesiæ universæ fidei doctrina; solius autem Adriani privati adhuc Doctoris, & antequam de Pontificatu vel ipse, vel alius pro eo cogitaret, infallibile fuisset judicium. At Pontifex factus sententiam non retractavit. Tot, tamque gravibus negotijs & curis distentus fuit per illud tempus aliunde satis breve, quo Ecclesiæ clavum tenuit, ut mirum non sit, eum de corrigendis Commentarijs Scholasticis minimè cogitasse. Sed etiam si pristinam retinuisset sententiam, num ideo vincere Launojus? An privata Pontificis opinio solemnem definitionis loco habenda esset? An in deneganda sibi infallibilitate solum infallibilis existimandus esset Pontifex?

Objectiones Adversariorum conflatae exemplarium Pontificum exemplis confutatis ab Authore Regalis Sacerdotij cit. lib. 3. §. 9.

45. Objici namque solet ab Adversarijs I. Zephyrinum Papam e mentis à Montano vaticinijs, ac miraculis captum, eidem communicasse; uti testatur Tertullianus lib. adver-

sus Praxeam cap. 11. Verum dictus Author Regalis Sacerdotij 46. ibi n. 7. respondet. Tertullianum Montanistam fuisse, tantumque illi credendum, quantum Calvinistæ, aut Lutherano sacras Litteras pro se afferentibus, maxime cum præter Tertullianum, nemo alius id scribat. Deinde ex Eusebio l. 5. c. 2. sciendum est, Montanistas prius, quam eam hæresin incidissent, viros fuisse insigni pietate, miraculis, & vaticinijs claros, adeo, ut etiam in hæresin prolapsi, hanc multis sanctisque viris impoluerint, teste eodem Eusebio: præferebant insignem pietatem, martyria, jejunia, & quidquid apud Catholicos in pretio erat, sanctissimè colebant: quæ pietatis larvæ, Tertulliano, omnium eo tempore præstantissimo illulum, ut, quos fuerat acerrimè insectatus in lib. de præscript. eos postea & defenderit, & coluerit, specie videlicet miraculorum, & severitatis, quam profitebantur, deceptus. Quid ergo mirum, si eodem pietatis apparatu, obentuque religionis Catholicæ Zephyrinum circumvenerint qui tamen à Praxea rei fabulam edoctus, communionem, pacemque, quam illis paraverat, continuò abrupit. Nihil ergo, quod fidei adversatur, docuit Zephyrinus, sed mendacio deceptus est, ac nos, pontificem decipi ab aliquo posse, haud negamus. Philastr. de hæres. cap. 50. Epiphani. hæres. 48.

Objici solet 2. ab adversa parte. Felicem II. operâ Arianorum, Liberio in exilium pulso, suffectum esse, quem S. Hieronymus Episcopum fuisse Arianum, dicit in cathologo Scriptorum in Acacio. 47.

Verum Regalis Sacerdotij Author loc. cit. n. 9. respondet, Felicem, antequam Pontifex Romanus eligeretur, libere quidem cum Arianis communicasse, nunquam tamen Arianum fuisse, ut expressè testantur Rufinus l. 10. hist. c. 22. Theodoretus l. 2. c. 17. Sozomenus l. 4. c. 10. Imò ubi Cathedram Petri conscendit, in alium de repente mutatus, & societatem cum Arianis abrupit, & Constantium Augustum, quod Baptismum ab Arianis accepisset, lacris interdixit, capite, ut alii dicunt, propterea truncatus, aut aliàs pro fide Catholica ærumnis confectus; nam Sanctum, & Martyrem objisse certum est. Vide Bellarmin. de Roman. Pontif. l. 4. c. 9. Baron. ad ann. 458. Azor. p. 2. l. 4. c. 17. Damasum in vita Felicis, & S. Gregor. I. in Antiphonario, & Sacramentario. 48.

Objici solet 3. ab Adversarijs, Gelasium I. Papam in lib. contra Eutychem docuisse, in Sacramento Eucharistiæ una cum carne Christi etiam substantiam panis post consecrationem durare, quæ est manifesta Lutheri hæresis: ex quo errore argumentum contra Eutychem deducit, ut, quemadmodum post consecrationem utraque substantia inconfusa perseverat, ita post Incarnationem. Verba Gelasij sunt: Certè Sacramenta, quæ sumimus, Corporis, & Sanguinis Christi, Divina res est, propter quod & per eadem Divinè efficiuntur consortes natura, & tamen esse non desinit substantia seu natura panis & vini, 49.

Disquis. IV.
relati admodum, quod...
ria Sacra...
Universit. tom. 4. ad...
ARGUMENTUM VI.
Launojus contendit...
e, quia defuerit...
indubitatam hæresin esse...
tunc electum non hæresicam...
Responſio.
allegatus Author de Montano...
n. 11. respondet, quod...
none, quam sine dubio...
que incipit: Cum...
erit de Simonis...
scopus, impedit, ne...
ontate eligatur. Ea...
Simonica meminit, non...
tam esse hæresin, sed...
is, quo in iure Canonico...
Non definit etiam, Papa...
um hoc ipso fore hæresicam...
panis plebendum, quibus...
xistit. Si contigerit, inquit, aliam...
ani Pontificis per Simoniam...
... Elitum non apostolum...
... tanquam Simoniacum...
... Et ad prædicta...
... in hâbitu habeatur & se...
... referat, ut patet, ad...
... non autem ad verbum...
... autem tanquam de hæresicis...
... tollit nullam hic...
... circa hæresin Papæ Simonis...
... definitionem appelles...
... in luce usitatam; securus...
... oedi Pontificem Simoniam...
... lagum, Ethnicum, & Paganum...
... 3. permittit, cum ut Magis...
... & hæresicam erant.

vini, &c. Et, ne quis dicat, hunc librum Gelasij non esse; sciendum est, S. Fulgentium Gelasij coævum, hunc ipsum librum Gelasio adscribere, & multa ex illo citare *respons. 2. ad Ferrand. Diacon.* & patet ex illis verbis, quæ in eodem libro habentur: *Cum Sedem Apostolicam dilectio vestra unanimiter teneat, constanter predicet, sapienterque defendat &c.* Quæ verba auctorem fuisse Romanum Pontificem, aperte ostendunt. Si potuit ergo Gelasius errare, poterunt & alij Pontifices, nec enim major est unius, quam alterius ratio, cum omnes æquæ sint Christi Vicarij, omnes Petri Successores, omnesque in eadem Cathedra sedeant.

50. Verum ipsissimus ille Author n. 10. respondet. Hic iterum ex incertis argumentum duci: est enim incertissimum, Gelasium Papam illius libri auctorem esse, ut gravissimi Scriptores tradunt, & nos demonstrabimus, ut plane causæ suæ infirmitatem ostendant, cui sustinendæ tam infirma, & incerta prælidia adhibentur. Sed Gelasium Papam illius libri auctorem non esse, his rationibus probamus. *Primò.* Quia liber, quem contra Nestorium, & Eutychem Gelasius Papa composuit, Gennadio de *Scriptor. Ecclesiast.* & Anastasio Bibliothecario testibus, fuit grande volumen, & in quinque libros distinctum, hic autem, de quo agimus, libellus tantum est, & cujus, qui de Gelasij lucubrationibus scripsere, Gennadius videlicet, Anastasius, Trithemius &c. nullam mentionem faciunt.

51. *Secundò.* Author libelli de duabus naturis in ipso exordio altercationem de duabus naturis novam, recentemque, & nupet natam esse dicit, ejusque initijs extinguendis se illam scriptionem suscepisse: at verò quo tempore Gelasius sedebat, Eutychiæ hæresis non tantum nova recensque non fuit, sed planè decrepita, imò extincta & funerata, & quam multa Concilia jam dudum damnaverant, Constantinopolitanum videlicet sub Flaviano Patriarcha anno 448. & aliud Constantinopolitanum, cui Leonis Papæ Legati adfuerunt anno 450. & Concilium Chalcedonense Oecumenicum anno 451. post quod à Marciano, & Leone Imperatoribus exterminati sunt Eutychiani anno 452. & 460. Quomodo igitur Gelasij Pontificis tempore, qui anno 492. electus est, potuit hæresis tot jam retrò annis nata, damnata, extincta, nova esse, recensque?

52. *Tertiò.* Hic Author professus, se omnium ferè antiquorum Patrum sententias de Incarnatione Domini collecturum, ex Latinis duos tantum citat Damasum & Ambrosium, reliquos Græcos omnes, quod argumento est, Græcum fuisse, imò Concilij Chalcedonensis, & Leonis Papæ nullam planè mentionem facit, à quibus tamen maximè hæresis Eutychiæ conclamata, explosaque est, ut omnino credibile sit, hoc opusculum à Gelasio Papa, & post Chalcedonense Concilium conscriptum esse, cum sola hujus Concilij auctoritas mille Patribus par esset, sufficissetque Adversarijs revincendis: cur ergo omis-

sum, quod præ omnibus erat? Et omissum à Gelasio tantæ eruditionis, tantique ingenij viro; quique Concilij Chalcedonensis auctoritate libenter utitur, ut patet ex *epist. ad Faustum* data, tantò libentius tunc citatur, cum argumentum, quodd præ manibus habemus, id unice polceret, & victoria exco-penderet.

Quartò. Inter alios orthodoxos Patres Eusebium Pamphili Cæsariensem Episcopum citat, eumque Gregorio Nazianzeno antepo-nit, hominem videlicet non tantum non san-ctum, nec Patribus annumerandum, sed om-nino impium, qui in persecutione Diocletia-ni non tantum defecit, qui sanctos Athana-sium & Eustachium Catholica religionis Du-ces acerrimè insectatus est, qui hæc etiam Ari-nam facis instar ubique accendit, in eadem-que vitam finivit, cujus memoriæ execratio-ni semper & ludui Catholicis fuit, quem etiam, ejusque opera tanquam peste Ariana infecta *septima* Generalis Synodus *Ann. 5. & 6.* proscripserunt, cujusque historiæ eod-tem veneno tinctam Gelasius Papa inter A-pocrypha reject; hunc, inquam, hominem, toties mendacem perfidumque à Gelasio inter Patres, inter Sanctos referri, ejusque testimo-nio, velut orthodoxi Eutychianos revincit?

Quintò. Testatur Calliodorus, solios fuisse hæreticos, & Pelagianos præteritis, suis, quæ in lucem mittebant, operibus Ge-lasij nomen præfigere, ut (verba sunt Callio-dori *lib. de Divina lect. cap. 8.*) *res vitiosas glo-riofis nominis auctoritate defenderent.* Nihil er-go novi, si Gelasio Pontifici sint adscriptæ, quæ ad alium Gelasium spectant, nominis in-super similitudine, fraudem, aut errorem ja-vante, ut jam dicemus.

Sextò. Itaque Cardinalis Baronius ac-curate eruditeque oblectat, auctorem hujus libelli de duabus naturis contra Eutychem & Nestorium, Gelasium illum esse, cujus in Bi-bliotheca Photius meminit, qui que æstæ Sy-nodi Nicænæ tribus tomis contra Eutychie-nos complexus est: hic enim scripsit, cum hæresis Eutychiæ lapsus extincta Basilicæ tyranni potentia gliscere iterum incipientem exagitatam in se ab Eutychianis, & contra eun-dem scripsisse dicit. Eusebius Pamphili eximij encomijs ornat, & inter orthodoxos refert, eumque Joannes II. Papa in *epist. ad Acacium*, aliisque Senatores citat, quæ omnia optime, & velut ad unguem in libelli auctorem qua-drant. Videantur de hoc argumento Baro-nius citat. Bellarminus de *Rom. Pontif. l. 4. c. 10.* Canus de *locis Theolog. l. 6. c. 6. alt. ad 9.* Spondanus ad annum 496. Ludovic. Jacob. *Bibliothec. Pontif. le mire Bibliothec. Ecclesiast. pag. 72. & 201.* Perronius, Binnius, Sirmondus, alijque.

Quod si verò concederemus, hunc ipsum libellum & errorem Gelasij Pontificis esse, non propterea causâ cecidimus. Jam enim præmonuimus, Papam multa dicere & scribere, ut privatum Doctorem, non ut Pontificem: nec enim libros scribere, est æstio Pontifici propria, sed cuilibet Doctore con-celâ

cessa & communis, quæque ex omnium sententia errorem admittit, nec quidquid libris suis Pontifices inserunt, ad fidei dogmata pertinere volunt. Imò hæc est distinctio inter Dei & Pontificis verbum, quòd illud in nulla sui parte, nullo tempore, nulloque casu, etiam in re minima, mendacium erroremve patitur: Pontificum doctrina in eo solum casu certitudinem meretur, nec ullo errore fedari potest, cum Ecclesiam è Cathedra docet, hoc est, cum quæstione aliquâ inter Christianos exortâ, Pontifex rebus omnibus maturè discussis, sententiam pronuntiat, declaratque, ad fidem aliquid, aut hæresin pertinere, & Christi fidelibus, quid eos credere necessariò oporteat, cum apparatu, & pro Pontificia autoritate mandat: hæc enim solemnitas, auctoritativa, ad totam & universalem Ecclesiam directâ cum mandato declaratio, est actio soli Pontifici propriâ, in quam, ut docuimus, cadere error non potest, quod de illâ circa Evcharistiam doctrinâ, Gelasio adscriptâ, dici non potest.

57. Objici solet 4. ab adversa parte. Eundem Gelasium Papam docuisse, sacram Evcharistiam sub utraque specie necessariò sumendam esse, nec posse sine sacrilegio species separari, quæ est hæresis Hussitarum, & Calvinistarum. Habetur hoc Gelasij decretum apud Gratianum *In Cap. Comperimus. De consecrat. dist. 2.* in hæc verba: *Comperimus, quòd quidam sumptâ tantummodo Corporis sacri portione, à Calice sacri cruoris abstinens: qui procul dubio (quoniam nescio, quâ superstitione docentur obstringi) aut integra Sacramenta percipiant, aut ab integris arceantur: quia divisio unius, ejusdemque mysterij sine grandi sacrilegio non potest provenire.*

58. Verùm præcitatus Author *Regalis sacerdotij* ubi supra n. 11. respondet. Vel Gelasium loqui de Sacerdotibus, qui non possunt alterâ specie abstinere, & sic Gelasium ipse Gratianus, Glossa, & Rubrica illius Canonis explicant. Vel Gelasius loquitur de illis, qui non ex præcepto Ecclesiæ, infirmitate, aliâve simili, & necessariâ causâ abstinere speciebus vini, sed ex superstitione, ut ibi Gelasius seipsum explicans dicit. Sciendum enim est, inter alias Manichæorum hæreses etiam illam fuisse, quòd superstitiosum ciborum delectum inducerent, abstinere à carnibus & vino, quibus non inesse Divinam substantiam dicebant, sed à mali principio generata: ob quam causam abstinere Evcharistiâ sub speciebus vini, sed tamen ne hæresis notarentur, cum alijs Catholicis Evcharistiâ sub panis speciebus fruebantur, ut testatur oculatus testis *serm. 4. de Quadrag. S. Leo Papa.* Oportet ergo tunc temporis calicis usum liberum fuisse, & aliquando eo non uti solitos, si enim utraque specie Catholici, & necessariò vescerentur, non tam unius speciei usu latuissent, quàm proditi essent Manichæi, & tamen S. Leo eâ simulatione eos latuisse dicit. Ergo monico ejusdem Pontificis, qui perpetuò & anxie unam tantum speciem frequentabant, dato velut signo pro Manichæis habiti, deprehen-

siq; sunt. Sanctus ergo Gelasius in citato *Canone non absolutè* damnat, qui unâ tantum specie Evcharistiam sumunt: sed qui ex superstitione & sacrilegio hoc faciebant, quales Manichæi erant, quos à Gelasio Papa detectos, exilioque multatos esse, eorum libris concrematis, testatur Anastasius Bibliothecarius in *Gelasio.*

Objici solet 5. ab Adversarijs. Vigilium Papam hæresin Eutychnam professum esse, & anathema illis dixisse, qui duas in Christo naturas asserbant; uti patet ex ipsius *epistola ad Theodoram Augustam scripta.*

60. Verùm idem Author *Regalis sacerdotij præf. n. 12.* sic respondet. Calum Vigiliij sic se habuisse. Theodora Augusta Eutychnam hæresim animo fovebat, dolebatque a Romanis Pontificibus suæ fidei Episcopos, Anthimum præsertim, sede ejectos, deportatosque esse. Vigilius ergo Agapeti quondam Diaconum aggreditur, ingentem auri vim, & Pontificatum pollicita, si Chalcedone acta rescinderet, Eutychnam fidem probaret, Anthimum restitueret. Omnia à Vigilio promissa, auri cupiditate & ambitione cæco, Sylvorius in exilium pulsus, subornatâ, quòd cum Gothis colluderet, accusatione. Vigilius Belisarij potentâ, viventi adhuc & exulanti Sylvorio successus; quo tempore ad Theodoram arcano chirographo Eutychnam hæresim professus est, monitâ tamen Augustâ, ut omnia silentio secretoque tegetet, re enim vulgatâ, Romanos palàm defecturos. Mortuo postea inter ærumnas Sylvorio, Augustâ à Vigilio petere, exolveret fidem occultis litteris obstrictam, reciperetque in gratiam Anthimum Patriarcham. Negavit Vigilius præstari à se posse, quæ temerè promississet: neminem pactis obligari, quæ turpius servantur, quàm rumpuntur. Excanduit Imperatrix, & Vigiliû attactu, & si dicere licet, factò quodam Romanæ Cathedræ, subito mutatum, quasi fidem Petri cum mitra induisset, in exilium egit, ubi rœnis ærumnisque confectus, Sancti nomen, & encomia à Patribus accepit. Vide S. Gregorium Magnum *lib. 2. epist. 36. ad Episc. Hiberniæ,* Paulum Diaconum in *vita Iustiniani &c.* Ex hac Vigiliij historia manifestum est, epistolam, quâ hæresin probabat, ab eo scriptam, cum nondum, vivente Sylvorio, legitimus Papa esset, nec fuisse illam epistolam definitionem è Cathedra, de quâ tantum disputamus, sed occultos, furtivosque codicillos, & ab ipso Auctore silentio, tenebrisque damnatos, ac luce prohibitos, quod omninò sententiæ judiciali, & è Cathedra prolata repugnat.

CONCLUSIO.

61. PRæadducta exempla necquidquam probant contra Papæ, quæ ex Cathedra sancientis, in rebus fidei ac morum decretis irreformabilem infallibilitatem.

Bbbbb Ex-

Explicatur ex sensu reduplicatarum istarum propositionum, quod homo iustus de se quidem peccabilis sit, at tamen quâ gratiâ sanctificante informatus, non possit peccatum facere, sive quod homo indefectibilitati *moralis* ex se quidem obnoxius sit, at tamen agens, quâ virtutibus supernaturalibus instructus, nequeat ullum defectum *moralem* committere. Etenim vi illarum reduplicacionum sensus redditur earum propositionum, ac si peccatum, cui obnoxius est homo, reduci posset in gratiam sanctificantem, ceu suum *radicale* saltem principium, nec non defectibilitas *moralis* prodire posset ex virtutibus per se infusis ceu suo *immediato & proximo* principio *effectivo*: quæ repugnant *intrinsecâ* naturæ sanctificantis gratiæ & virtutum supernaturalium. Pari ergo ratione, quando dicitur, Papa quâ decernens ex Cathedra nequit in fidei seu morum sanctionibus esse error Romano obnoxius, reduplicatio huiusmodi talem facit sensum, quod ex Petra fidei, ceu Apostolica Cathedra, nequeat profluere ullus error fidei, seu morum, quoad *virtutis* specificationem, quæ in ipsam fidem ut sic reducit. Cùm enim fidei Petra in Petri Successore immota subsistere debeat, ut super eam ædificetur Ecclesia, cui ex Christi promisso portæ inferi prævalere non possunt; illa ipsa verò ædificatio Ecclesiæ sit *formaliter* per fidem, idcirco Papa quâ decernens ex ista Petra, ceu Cathedra Petri, per Spiritûs sancti assistentem gratiam loqui non potest, nisi ex ipso fidei lumine per supernaturale voluntatis Divinitus motæ imperium excitando sub prævia prudentialis credibilitatis face æquè supernaturali. Quare si in Papam quâ ex Cathedra decernentem cadere posset fidei seu morum quoad *virtutis* specificationem spectandorum error, hic reduceretur in ipsissimum illud principium, ex quo Papa decernit, dum loquitur ex Cathedra, sicque adeo talis error reducendus esset in ipsum fidei lumen, ac voluntatis Divinitus motæ, atque intellectum in Primæ Veritatis obsequium religiosum captivantis imperium supernaturale, nec non in credibilitatis prudentialis lumen Divinitus infusum, atque adeo in ipsum Spiritum sanctum, quod *intrinsecâ* ac *essentialis* repugnantia impossibilitatem importat.

62. Et hinc posito etiam, quempiam à Summis Pontificibus (quamvis contrarium *superius* deductum fuerit) fuisse hæresi obnoxium, tantum abest, quod tunc ex Cathedra potuisset decernere, sed eo mox instanti, quo hæresi fuit infectus, unâ cum fidei lumine perdidisset fidei Petram, atque adeo Apostolicâ Papatûs Petram excidisset, utpote ex tunc desinens esse membrum, atque adeo Caput Ecclesiæ.

63. Ex ipsamet igitur fidei Petra, cui per ipsamet fidem superstruitur Ecclesia à portis inferi nunquam superanda, fixum manet, quod Papa ex Cathedra decernens, errare non possit in fide, & *formali* virtutis *moralis* per fidem traditâ specificatione: & hinc firmum stat illud principium in initio huius disquisi-

tionis propositum, quod nihil unquam à Summis Pontificibus sit propositum toti Ecclesiæ, quâ credendum, in quo à Concilijs Oecumenicis reformandi fuerint, quin etiam eorum sententia, tanquam ex Petri Cathedrâ pronuntiata, semper cum reverentia sit suscepta. Juxta quod adeo principium, specificè examinabimus gravissimam illam imposturam, quâ Launoius in *septimo* contrario argumento relatus, Sixto V. in editione sacrorum Bibliorum quendam cum ipsa etiam fide pugnantem errorem impingere conatus fuit.

PROBATIO I.

Septimi à Launoio adversus Sixtum V. oppositi argumenti confutatoria.

Hic intento nostro præmitti necessario debet, quod infallibilis in Ecclesia, ejusque Supremo Capite Romano Pontifice, sit autoritas ad veros sacra Scripturæ libros determinandos. Etenim Ecclesiæ sanctæ substantia & forma est per fidem, Verbo Dei innixam. At quantumcunque recurramus ad Verbum Dei scriptum, ut tamen istud fide valeamus recipere, oportet, aliud superesse Dei Verbum omni Divinâ Scripturâ antiquius, per quod constet, quænam sit gemina Scriptura Divina. Illud autem Dei verbum, Scripturæ sacrae infallibiliter ostensurum, subsistere debet non sub fallacibus quibusdam tegumentis, sed sub infallibili quæpiam auctoritate per Spiritûs sancti assistentiam ætenuis munita, ut ipsi non possint subesse falsum. At ipsamet sacra Litteræ ostendunt, ubi stet illa auctoritatis per Spiritûs sancti assistentiam circumvallata infallibilitas, nempe in Ecclesiâ, quam Apostolus dicit columnam & firmamentum Veritatis: nec non in Petrâ, super quam Ecclesia tam firmiter sit ædificata, ut portæ inferi non possint adversus eam prævalere. Ecclesia verò ita est *representativè* in Concilio Oecumenico, ut huius tamen character subsistere debeat per Petram Pontificiæ auctoritatis, Vicarium Christi primarij Ecclesiæ Pastoris munus ac nomen præferentis, adeo, ut Concilium sub tali Christi nomine vicario congregatum, sit unitum Divinæ promissionis efficaciam, per quam Christus sit in medio ipsius. Sub ejusmodi igitur Ecclesiæ, ejusque supremi Capituli, vicarium Christi nomen in terrâ obtinentis, Pontificis Romani, auctoritate Oecumenicâ ita firmum stat Dei Verbum sacrarum Scripturarum ostensurum, ut in horum libris Canonice definiendis habeat auctoritatem præfusa infallibilem.

Objeçtio.

Sed numquid, excipiet adversarius, Ecclesia sine pura & sincera Scripturæ editione extitit pro illo tempore, quo editio Septuaginta Interpretum vitiosa & corrupta fuit, nec tamen plene emendata ab Origine, aliisque Doctoribus Ecclesiæ? Ubi enim fuisset petre-

fectè correctâ, & ad omnimodam puritatem redûcta, non fuisset necessarius labor Hieronymi ad Scripturæ versionem faciendam; prout ipse testatur in præfat. in lib. Paralip.

Responsio.

66. VERùm ex opposito est prorsus statuendum, ad Dei providentiam pertinere, ut nunquam relinquat Ecclesiam sine verâ & sincerâ Scripturâ, etiam in publico, ita ut fidem faceret ad confirmanda dogmata. Ratio est. Alioquin enim videretur Ecclesia pro aliquo tempore defecisse in necessarijs, cùm nihil ita necessarium sit ad fidei sinceritatem tenendâ, quàm certificari, & habere in usu sinceram editionem Scripturæ; uti latius prolequitur Origenes in Epist. ad africanum. Imò quavis pro aliquo Ecclesiæ statu variæ essent translationes, & aliqui dubitarent de exemplarium fide, per ejusmodi tamen dubitationem, atque translationem varietatem minimè tollebatur solida Ecclesiæ sententia circa sinceram Scripturæ editionem. Quando proinde in Ecclesia fuit corrupta Septuaginta Interpretum editio, providit nihilominus Deus de sincerâ Scripturæ editione conservandâ. Etenim Hieronymi tempore Septuaginta Interpretum editio servabatur incorrupta in Hexaplis Origenis; velut ipse testatur in Epist. ad Suniam & Fretelam, licet in alijs editionibus extaret corrupta. Sanctus quoque Augustinus 11. contra Faustum cap. 2. dicit, sententiarum varietates ex Divinarum Scripturarum exemplaribus prolatis extitisse paucas, sacrarum Litterarum studiosis notissimas. Quòd igitur plures excrevisent in hoc genere varietates, id ortum magis fuisse ex quorundam imperitiâ, quàm ex sincerâ in Ecclesiâ editionis defectu. Tertullianus porrò ubi suprâ ante Origenis tempora fuit testatus, apud Serapæum in Ægypto videri Hebraicum Codicem Scripturarum à temporibus Ptolomæi servatum. Imò verò in Ecclesia ijs temporibus extitisse legitimam sacrarum Scripturarum editionem, ex hoc etiam probatur, quòd Tertullianus lib. de præscript. contra hæreticos. Irenæus lib. 3. de fide cap. 4. & Augustinus 28. contra Faustum, cap. 4. docuissent, pro veris Scripturis ad Ecclesiam præsertim Apostolicam recurrendum esse: quod minimè locum habuisset, si eo tempore non reperta fuisset in publico usu legitima Scripturarum editio.

Iterata objectio.

67. AN ergo, rursus excipiet Adversarius, nulla alia sacrarum Scripturarum editio est authentica præter eam, quam vulgatam communiter dicam, Ecclesia Romana comprobatur? At huic adversari, quòd, ubi dubitatur de aliqujs translationis legitimitate, seu quando aliqua faciendâ est correctio, recurrere oporteat ad textum Hebræum; uti tradit S. Augustinus 11. contra Faustum cap. 2. innuitque Divus Hieronymus præfat. in lib. Paral. &

Epist. ad Pamachium de optimo genere interpretandi. Ex quo adeò evinci, ipsi etiam Hebraicis exemplaribus inesse infallibilem auctoritatem, cùm frustra alioqui ex ijs peteretur resolutio in dubijs ac varietatibus translationum.

Responsio.

68. VERùm ex parte nostra responderi debet, quòd alia sit habenda ratio Hebrææ editionis, si spectetur in suo primavo fonte, alia verò, prout Rabbinoꝝ Hebræoꝝ transmutationi qualicunq; fuit obnoxia. Etenim Originalis Hebraici voluminis nomine non intelligitur quidem illud, cujus characteres ex immediatâ Dei dictatione sunt exarati, hoc enim exhiberi amplius non poterit, sed quascunq; legitimas & incorruptas ex illâ primavâ Dei Scripturâ transumptiones: de quibus tota proinde hic occurrit difficultas, unde possint certò dignosci legitime? Sentiant equidem hæretici apud Bellarminum lib. 1. de verbo Dei cap. 2. Hebraicum textum nostrâ vulgatâ puriorem esse, cui etiam nimium trituere videntur Cajetanus, Eubelinus, Olearius, & alij Catholici, nisi hi dicantur locuti de textu Hebræo, prout erat tempore SS. Augustini ac Hieronymi, hic enim præfat. in comment. Isaie. confutat eos, qui dicebant, Hebræos Codices fuisse falsatos. Unde idem S. Ecclesiæ Doctor in Epist. ad Suniam & Fretelam. scribit, puram pro tunc Septuaginta Interpretum editionem haud dissensisse à textu Hebræo. Unde simpliciter dicendum est, Hebraicam editionem subsistisse in omnimodâ suâ puritate, quando ex eo facta est translatio nostrâ vulgatâ, atque adeò Hebraicus textus, in quantum hodie etiam saltem in sensu, si non in verbis, concordat cum vulgatâ, purus adhuc censendus est: ubi verò discordat à sensu vulgatâ, corruptus haberi, nec adeò in censu Hebraici Originalis reputari debet: quemadmodum ejusmodi corruptio vel ex hominum negligentia, vel ex Judæorum malitia, vel ex additione punctorum ad litteras Hebraicas (sine his enim antiquitus legebantur Hebraici textus) in multis accidit: nimis enim facile est, unum punctum, seu vocalem ponere pro alterâ, sicque totaliter mutare sensum: cujusmodi proinde Hebraicæ editionis à vulgatâ dissensiones pluribus exemplis probat Bellarminus lococit. Quando igitur Divus Augustinus superius allegatus docet, in casu dubij super aliqua translatione esse recurrendum ad textum Hebraicum, id pro eo tempore ita habebat locum, dum nempe in suâ puritate subsistebat Hebraica editio, at tamen pro temporibus posterioribus variâ post vulgatâ corruptione irrepente in textum Hebraicum, huic non est infallibilis jam auctoritas, nisi in quantum concordat cum vulgatâ. Insuper utilis ac fructuosus esse potest ex vulgatâ ad textum Hebraicum recursus, tum ut fiat illius cum isto collatio ad veritatem eruendam: tum, B b b b b 2 ad

Disquis. IV. nis propositam, quod ad verum...

PROBATIO I. ptam à Laudio advenit...

Uic sentio nostro...

Obiectio.

numquid, excipiet adversari...

ad Paganos, Judæos præcipuè convincendos ex ipsismet Hebraicis voluminibus, quibus unicè credunt, rejectâ nostræ vulgatæ lectione.

69. Idem porro est ferendum judicium de Septuaginta Interpretum editione: hæc enim, cum fuerit pura & immaculata in Hexaplis Origenis, sine dubio infallibilis tunc erat auctoritatis. At versio, quæ nunc extat, non omninò pura videtur, ita ut in nullo textu contrarietur vulgatæ editioni. Et ideo non est simpliciter fidei regula, licet magnæ sit auctoritatis post emendationem à Sixto V. factam.

70. Sed nunquid, inquires, ex quo ista Septuaginta Interpretum editio non tantum emendata, sed (uti constat ex Brevi Apostolico editioni illi præfixo) approbata fuit à Sixto V. graviter prohibente, ne aliter evulgari possit, hinc accipit auctoritatem infallibilem Canonice Scripturæ? Verum, si attentè expendatur isthæc Apostolica approbatio, noscitur eam habere vim, ex quâ Septuaginta Interpretum editio non *absolutè* definiatur authentica, sed *comparativè* duntaxat, nempe quatenus emendatior cæteris Septuaginta editionibus comprobatur. In quantum igitur hæc editio concordat cum vulgatâ, in tantum est indubitata fidei regula: at quia in multis dissentit à vulgatâ, ideo non potest simpliciter dici Canonica, seu infallibilis fidei regula; uti præter alios observat etiam Bellarminus lib. 2. de Verbo Dei cap. 6.

71. Quare circa sacrarum voluminum editiones & translationes seu versiones, oportet, sequentes statuere regulas. 1. Namque nonnullæ in eo sunt statu, ut *positivè* sint approbatae ab Ecclesiâ, & hoc quidem diversimodè, ita ut vulgatæ simpliciter sit definita authentica, aliæ verò, velut Septuaginta Interpretum à Sixto V. emendata editio, non *absolutè* approbentur tanquam Canonice & authentice, sed *restrictè*, sub certis quibusdam correctionibus, secundum quas habendæ sint alijs in eo genere versionibus emendatiores.

72. 2. Ad alias sacrarum Litterarum versiones Ecclesia se habet solum *permisive*, in quo statu sunt editiones *Aquila, Symmachi, Theodotionis*, ab hominibus licet hæreticis factæ. In quo censu etiam sunt translationes *Vatabli, Isidori, Cajetani, Olearii, & Clavij*. Cujusmodi tamen permissio Ecclesiæ plus non operatur, nisi quòd tales editiones sint *permissæ*, in quantum non contrariantur vulgatæ: uti fert communis Doctorum sententia, conformiter Concilio Tridentino Sess. 4. ubi definitur: *Utr nemo editionem vulgatam quovis prætextu rejicere audeat, vel præsumat*. At istud attentare dicendus esset, qui teneret editionem aliquam editioni contrariam vulgatæ, imò qui vel in aliquo duntaxat puncto huic contraret, ipsam prælumeretur rejicere. Unde sacra Concilij Tridentini Congregatio sanxit: *Ne vel periodus, vel una clausula, dictio, vel syllaba, jota, aut unus apex repugnet veteri vulgatæ*

linguæ latine editioni.

Hinc prorsus rejiciendæ, nec in publico Ecclesiæ seu concionum, vel disputationum usu concedendæ sunt translationes Bibliorum, in quibus vulgatæ editio reducitur ad Hebraicam Originalem, quæ nunc extant; cum è converso potius vulgatæ ex incorrupto Originalium textu translata purus fons sit, ex quo genuina sacra Littera hauriri debeat.

Si proinde 3. inquirat quispiam, *Quid in alijs sacrarum Litterarum editionibus censendum sit repugnare vulgatæ editioni?* Ad hoc rectè respondetur: hanc repugnantiam intervenire, quando sub prætextu v. g. Originalium Hebraicorum, seu Septuaginta Interpretum, alteriusve editionis, vel ex toto, vel ex parte rejicitur vulgatæ editio, vel quando falsificatur, seu quando tollitur ejus sensus, ac repudiatur tanquam illegitimus seu indebitus.

Quòd si verò translatio aliqua vulgatam non rejiciat, sed ad diversum, non tamen contrarium, transfert sensum, non censetur repugnare vulgatæ, vel hanc rejicere: constat namque, Hebraicam linguam diversos continere sensus, quin unus alterum rejiciat. Et sic permittitur Palterium Hieronymi juxta veritatem Hebraicam, quod in multis tamen distat quàm maximè à nostro Palterio.

Replicata objectio.

Replicari potest ex parte adversa, ut ostendatur, quâ ratione vulgatæ, quæ à Concilio Tridentino approbata est, dici possit per omnia authentica & certa fidei regula, cum tamen ex post facto per correctionem Sixti V. & Clementis VIII. fuerit emendata.

Responsio.

Verum circa puritatem vulgatæ editionis duo sunt consideranda. *Unum* est versionis fidelitas seu *quoad substantiam*, sensum scilicet, seu *quoad accidentalem ornatum*, nempe elegantiam, eloquentiam, & perspicuitatem. *Alterum* est versionis seu interpretationis hujusmodi conservatio tam in corde Ecclesiæ, quàm in codicibus, qui communiter sunt in usu Ecclesiæ.

Quoad primum statui debet, fidelitatem versionis non esse desumendam ex quacunque correctione, sed ex antiquo tot sæculorum usu in Ecclesiâ approbante vulgatam legitimam, non tantum quoad ea, quæ ad fidem, moremque pertinent, sed quoad omnes etiam litteras, & apices; uti tradunt Doctores communiter. Ratio est. Cum enim de ratione authentice Scripturæ sit, omnes ejus clausulas, & apices certæ ac indubitatae esse auctoritatis; omninò necessum est fieri, ubi vulgatæ editio per Concilium Occumenicum decreta est authentica, ipsam esse legi.

legitimam quoad omnes litteras & apices, si enim vel in uno titubaret, nec in alijs ejus partibus certi redderemur: quæ certitudo eò magis debet in nobis firmari de Scripturæ veritate & autoritate, seu legitimitate, quòd in Scriptura vera & legitima nihil continetur, quòd non sit revelatum, atque adeò ad fidem ac mores pertineat.

Objeçtio reiterata.

78. Objici solet à nonnullis. Inter nostram vulgatam sacrorum Bibliorum editionem, & originalia etiam antiquiora, ex quibus facta est translatio, in multis reperiri dissensionem aliquam: sic enim probat diversitas lectionis, veluti ipse etiam Hieronymus aliam olim ex Hebraico textu editam translationem Psalmorum, quam habeatur in vulgata: sicuti etiam illud vulgata Gen. 3. ipsa coneret caput, in Hebraicis Originalibus uniformiter legitur ipsum, seu ipse coneret caput tuum.

Responso.

79. Verùm hoc minimè obstat, si ritè expendatur, cum quonam originali Hebraico facienda sit vulgata nostratris computatio. Etenim si sermo sit de originali Hebraico, quòd nunc extat, major habenda est ratio vulgatæ, utpote potiorem, imò absolutam in Ecclesia approbationem obtinentis, quam textus Hebraici, quanquam in paucis inter se differant, ac teste S. Augustino 11. contra Faustum cap. 2. differentie hujusmodi Scripturarum studiosis novissimæ sint, in eundem ferè sensum reducibiles: dum quòd una translatio profert simpliciter, altera id ipsum, alio licèt modo, per circumlocutionem dicat. Ubi tamen dissensiones tales non sunt ad eundem sensum reducibiles, sed verè contrariæ, seu repugnantes; uti supra dictum est, omninò oportet, vulgatam textui Hebraico præferre, cum illius translatio desumpta fuerit ex emendatiori Hebraico, antiquitus adhuc incorrupto codice, indeque perpetuam Ecclesiæ approbationem meruerit, & illibatè conservarit.

80. Quòd si ergo vulgatæ differentia quæpiam interveniat erga antiquum Hebraicum originale, considerare necessum est, etiam antiquitus fuisse diversos ejusmodi codices, quorum alij extiterant emendatioris, alij vero pluribus scatebant mendis. In quantum igitur est vulgatæ cum originali Hebraico differentia, tenuendum est, hoc esse de originali minùs emendato, cum econtra vulgata prorsus concors sit puro & incorrupto antiquo originali, ex quo facta est translatio. Unde cum Hieronymus quoque & alij Patres notentur, in allegatione sacrorum textuum dissentire à vulgata, dicendum est, ipsos non habuisse semper ad manum emendatiora originalia, sed ex minùs etiam emendatis ejusmodi deprompsisse allegationes, seu qualescunque translationes, Et ideo quatenus Hieronymi Psalterium discrepat à Psalterio vulgatæ, asserere oportet, istud ex puro, illud ex minùs emendato Hebraico originali esse translatum. Nec porrò infrequens est Hebraicis, ut fæmineum ponant pro masculino, sicque facillè fuit, ut Gen. 3. legeretur in uno exemplari ipsa, in alio ipse, in altero ipsum coneret caput tuum: imò, cum ista vox relativa ad totum contextum referatur, significetque effectum illius inimicitie, quam mulier una cum semine suo, esset habitura erga serpentem, perinde sonare credendum est, sive legatur ipsa scilicet mulier cum semine suo, sive ipsum semen, nimirum una cum muliere, sive ipse Messias nempe cum Matre, prævaleret adversus dæmonem.

Quoad secundum, nempe de incorrupta ac fidei vulgatæ versionis conservatione, asserere oportet, hanc probari ex duplici principio. Primum adversus hæreticos desumitur ex omnium ferè Patrum Ecclesiæ sanctæ Doctorum ultra mille annos continuà approbatione sequentium illam translationem, ipso S. Augustino lib. de doct. Christ. cap. 25. maxime commendante Divum Hieronymum ex hoc, quòd editionem Italiam dictam, expurgarit: quam vulgatam hinc dici solitam, postea etiam comprobavit S. Gregorius Papa 20. Moral. cap. 24. & S. Isidorus lib. 6. Etymol. cap. 3. post quos ipsissimà hanc vulgatam in suis libris usi sunt Remigius, Beda, Rabanus, Anselmus, Petrus Damianus, Bernardus, Hugo, Rupertus, Thomas de Aquino, Bonaventura &c. imò in Concilijs etiam Generalibus erat vulgatæ usus; ut nefas profectò sit, hæreticos isti præponere alias translationes, seu versiones, vel quæcunque à semet prætena originalia.

Secundum, in editione hac vulgata adversus scribentium & Notariorum negligentiam, ignorantiamque, seu hominum malitiam, incorruptè servandam, principium se tenet in codicibus antiquis, qui passim in diversis servantur Ecclesijs, ut ex eorum collatione possit fieri correctio mendorum, quæ irrepunt ex falsâ quoadque transcriptione. Hoc studium de antiquissimis sacrarum Litterarum codicibus conservandis, atque mendis forte irrepentibus per hos corrigendis, magnum semper in Ecclesiâ fuisse, testatur etiam Cardinalis Ximenes in Præfat. ad Biblia Complutensia, faciens mentionem Codicis 800. annorum Gothicis litteris scripti. Juxta hæc igitur principia in corde Ecclesiæ ita semper manet sacra Scriptura pura & legitima, ut hæc ipsa tamen principia sint solum Instrumentaria, ipsamet Divinitus repromissâ Spiritus sancti erga Ecclesiam providentiâ assistente, ne Ecclesia in Codicibus Divinis approbandis, possit errori esse obnoxia. Cui proinde sacrorum voluminum puritati minime obstat Sixti V. & Clementis VIII. correctio; siquidem hæc facta sit ex purioribus exemplaribus in Ecclesia illibatè servatis, quibus derogare haud poterant menda, quæ in plures particulares editiones irreperant, nec adeò dicere licet simpliciter & absolute, oportuisse,

B b b b b

tuisse,

inque Latina editione. Hinc prolixè rejecta, etc. Ecclesiæ seu sanctionem, vel dispensationem concedenda sunt translationibus, in quibus vulgata editio, etc. Hebraica Originalia, quæ nunc extant, etc. conversio potius vulgata ex originalium textu translata potius, etc. ex quo genuina sacra Littera, etc. Si proinde 3. inquit quædam, etc. apparet vulgata editio, etc. detur: hanc repugnantiam, etc. sub prætextu v. g. Originalium, etc. seu Septuaginta Interpretationis editionis, vel ex toto, etc. expicit vulgata editio, vel translatio, etc. seu quando collitur ejus editio, etc. tanquam illegitima sit, etc. Quod si verò translatio, etc. non respicit, sed ad diversum, etc. rationem, transfert sensum, etc. cognare vulgatæ, vel hæc respicit, etc. amque, Hebraicam linguam, etc. nere sensus, qui unus ab altero, etc. e permittitur Psalterium Hebraicum, etc. ritum Hebraicam, quod si non, etc. illas quam maxime à nostra, etc.

Replicata objeçtio.

Replicari potest ex parte, etc. ostendatur, quæ ratione, etc. concilio Tridentino approbata, etc. per omnia authentica, etc. ita, cum tamen ex pollicite, etc. onem Sixti V. & Clementis VIII. etc.

Responso.

Verùm circa puritatem vulgatæ, etc. duo sunt consideranda, etc. elitas seu quædam substantiam, etc. quoad accidentalem, etc. in, eloquentiam, & perspicuitatem, etc. est verioris seu incorruptioris, etc. conservatio tam in corde Ecclesiæ, etc. libris, qui communiter, etc. Quoad primum statui debet, etc. tionis non esse deservendum, etc. correctione, sed ex antiqua, etc. usa in Ecclesiâ approbatione, etc. nam, non tantum quoad, etc. morelque pertinet, sed quoad, etc. litteras, & apices; uti, etc. omniunt. Ratio est, etc. ne authentica Scriptura, etc. ritatis; omnino necessum, etc. vulgata editio per Concilium, etc. decreta est authentica, etc.

tuisse, vulgatam emendari, sed ista emendatione indigebant particulares duntaxat seu impressiones, seu transcriptiones ac editiones Divinorum voluminum, eatenus obnoxiorum erroribus, ex hominum vel negligentia, vel malitia irrepentibus, ut in corde tamen Ecclesiae, tum juxta principia illa instrumentaria superius exposita, tum juxta Spiritus sancti iassistentiam infallibilem, semper maneat eorumdem puritas & incorruptio.

Ulterior objectio.

83. **E**X parte namque adversa instari adhuc potest. Quia ergo certitudine constare nobis possit, illam ultimam Sixti V. & Clementis VIII. correctionem esse legitimam, ita ut in omnibus eam infallibiliter sequi possimus, tanquam legitimam & puram, praesertim cum corruptio, quae emendari debuit, tanta fuerit, ut diversum ingereret sensum?

Responsio.

84. **V**erum nulla inprimis facta est, nec unquam erit necessaria Divinorum voluminum correctio, quatenus sacra Scriptura est in corde Ecclesiae: tum quia in hac immobiliter stant principia sufficientia ad mendam ex codicibus sacris, in quos particulariter irrepunt, tollenda: tum quia ex ipsismet fidei principijs est indubitatum, haud posse unquam Ecclesiam in eo constitui statu, ut ab omnibus libris sacrae Scripturae simul deficiat vera & pura lectio Divinitus tradita, cum caetero qui ipsa fides deficeret. In quantum igitur particularium quorundam voluminum ea per Summos Pontifices sancita est correctio, eatenus disquirere licet, quae certitudine constet, exemplaria sic correctam esse alijs emendatiora, & lectionem ipsi contentam puriorem ac certioram?

85. In quo puncto distinguendam venit inter versionem vulgaram sub *specificâ* & *formali* hac ratione à Concilio Tridentino sancitam tanquam legitimam, & *materialem* litterarum, seu verborum efformationem. Non igitur in priori, sed in posteriori duntaxat à Sixto V. & Clemente VIII. facta est correctio; ut liquet ex *Præfat. ad Bibliam correctam Sixti V.* Synodus namque Tridentina nihil determinavit quoad Bibliorum correctionem à mendis librariorum, sed id Romano Pontifici faciendum reliquit. Duo igitur praestitit illa seu Sixtina, seu Clementina correctio. Unum est, quod editio vulgata per sacrum Concilium approbata tanquam legitima, & ad fidei dogmata confirmanda sufficiens, atque Canonica, absque ulla sui mutatione fuerit à veterum librariorum pleraque particularia exemplaria afficientibus mendis, pravatumque editionum erroribus repurgata, ac pristinae integritati restituta; uti ex *cit. Præfat.* constat. Alterum, cum variae lectiones

notari solerent in margine Bibliæ, opus erat corrigere, non ipsam versionem, sed quae in communioribus lectionibus ex scribentium, aliorumve negligentia mendaciter habebantur; veluti universa haec manifesta sunt ex Bulla Clementis VIII. praecipientis in hæc verba: *Cujus quidem exemplaris forma, nec minima quidem particula de textu mutata, addita, vel ab eo detracta, nisi aliquid recurat, quod typographica incuria manifestè adscribendum sit, in violabiliter observetur.*

Ultima objectio.

Instari ex parte adversa rursus potest. Quarendo; An istud praecceptum habeat vim definitivae auctoritativae, ita ut censeri debeat ab Ecclesia definitum, hanc sacrorum Bibliorum editionem correctam esse puram, & omnis defectus expectem?

Responsio.

Sunt, qui negant, id esse definitum ab Ecclesia, asseverando tamen, esse adeo certum, ut oppositum sit temerarium. Ratio est. Quia Bulla Clementis VIII. in editione Romanae correctam relata non definit aliquid circa hoc punctum, sed dicit solummodo, textum vulgatae editionis restitutum, & quam accuratissime expurgatum prodire in lucem: neque verò expressè definit, ipsam expurgationem esse praeteris purissimam. Quare praecceptum id, cujus erat superius facta mentio, stringit solum respectu impressionis faciendae, ut scilicet in imprimendis Scripturae libris, nulla mutetur particula, ne, si aliae lectiones passim imprimi possent, illa correctior lectio iterum vitetur in multis. Eapropter rectè concluditur: Si correctam ista editio sumatur secundum omnia, quae includit, & quasi *Collata*, esse omnibus alijs praeponeandam, ita ut, qui oppositum faceret, plusquam temerarius, & quasi errori proximus iudicandus esset; qui verò in aliquo particulari, ac seorsim aliam sequeretur lectionem, non esset aliqua censura dignus.

Ratio prioris est. Quia Ecclesia etsi non definit, iudicio tamen suo proponit, hanc lectionem caeteris esse correctiorem. At temerarium est, negare, quod Ecclesia Catholica dicit, licet id non definit. Insuper Summus Pontifex Clemens VIII. in *præfatio brevi* prohibet, ne aliae lectiones in margine ponantur, neve de ipso contextu liceat aliquid mutare, seu aliter imprimere. At si alias lectiones sequi liceret tanquam meliores, aut correctiores, impertinens esset ista prohibitio: hoc autem dicere, vel asseverare, Ecclesiam prohibuisse lectionem Bibliorum meliorem ac correctiorem, valde temerarium foret.

Ratio posterioris partis desumitur ex *Præfatione Bibliæ correctae addita*, ubi sic dicitur. *Hanc editionem correctam, sicut omnibus numeris ab ipso*

absolutam pro humanâ inbecillitate affirmare, difficile est, sic ceteris omnibus, que ad hunc usque diem prodierunt, emendatiorem, purioriâque esse, minime dubitandum est. At eo ipso, quod ista correctio non possit affirmari omnibus numeris absolutâ, potest circa quodpiam particulare aliquid dubij admittere: quoad mendam scilicet veterum librorum, pravarumque emendationum errores, dum ceteroqui quoad interpretationem vulgaram, quatenus à Concilio Tridentino est definita, nefas sit, quidquam vocare in controversiam. Quamvis proin in sacris Biblijs ex incuriâ Typographiæ, vel etiam aliunde possit aliquod vitium irrepere, hoc tamen minime obstat veritati Divinæ Scripturæ, cum Ecclesia semper habeat præsid, unde emendare valeat tales errores: nec adeo vitia ejusmodi officere queunt authoritati vulgatæ editionis.

PROBATIO II.

Quâ irreformabilis Pape infallibilitas ostenditur ex Concilijs Generalibus ab Authore tract. de libert. Ecclesie Gallic. lib. 7. cap. 5. inducitis.

90. Quanto enim cum applausu excepta sit doctrina Adriani I. Pape in epistolis ad Imperatorem, & ad Patriarcham Constantinopolitanum scriptis, in ætatis septima Synodi anno 787. habitæ, videri potest, scilicet *Actione 2.* in qua lectæ sunt. Continent autem etiam illæ epistolæ sanctæ Sedis in dirimentis de fide controversijs prærogativæ testimonia. In prima habentur hæc verba de Beato Petro, & ejus Sede: *Iste itaque tam præcelsus prælatus honore præmerui consistere fidem, supra quam fundatur Ecclesia Christi. Beatam confessionem beatitudo secuta est præmiorum, cujus prædicatione sancta universalis illustrata est Ecclesia, & ex ea cetera Dei Ecclesie fidei documenta sumpsit.* Nam ipse Princeps apostolorum beatus Petrus, qui Apostolicæ Sedis primus præsedet, sui Apostolatus Principatum, ac Pastoralis curæ, successoribus suis, qui in ejus sacratissima Sede perenniter sessuri sunt, dereliquit. Quibus & auctoritatis potestatem, quemadmodum à Salvatore nostro Domino Deo ei concessa est, & ipse quoque suis contulit, ac tradidit Divino jussu successoribus Pontificibus.

91. In eodem Concilio *Actione 2.* Ioannes sanctissimus Episcopus Tauromanniæ dixit: *Cum veluti Divinus orthodoxiæ terminus (sive Divina definitio) sint literæ, que ab Adriano Papa senioris Romæ ad pios Imperatores, nec non & ad Tarasium universalem Patriarcham nostrum missæ sunt, ita profiteor.*

92. Nicolai I. & Adriani II. iudicium de Photio, & de sacris imaginibus doctrinam secuta est octava Synodus, ad quam nemo admittus est, quin professioni fidei ab Adriano missæ subscripserit, in qua hæc continentur: *Quia non potest Domini nostri Iesu Christi prætermitti sententia dicentis: Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam. Hæc, que*

dicta sunt, rerum probantur effectibus; quia in Sede Apostolica immaculata est semper reservata religio, & sancta celebrata doctrina. Ab huius ergo fide, atque doctrina separari minime cupientes, & Patrum, & præcipue Sanctorum Sedis Apostolicæ Præsulum sequentes in omnibus constituta, anathematizamus omnes hæreses simul cum Iconomachis. Quomodo autem prædicta Synodus octava Summorum illorum Pontificum amplexa sit constituta, declarant hæc ejus verba. *Can. 2. Obedite Præpositis vestris tanquam rationem reddituri, Paulus Magnus Apostolus præcipit. Itaque Beatissimum Papam Nicolaum tanquam organum sancti Spiritus habentes, nec non & Sanctissimum Adrianum Papam successorem ejus. &c. Concilia Oecumenica Summum Pontificem tanquam organum sancti Spiritus habent: Antistes Gallicani ejus iudicia reformabilia esse decernunt.*

93. In Concilio Lugdunensi anno 1274. Imperator Græcorum & per epistolam, & per Nuntium juravit, se Catholicam & Orthodoxam fidem acceptare, profiteri, ac leviâ e velle; *Prout, inquit, eam veraciter tenet, fideliter docet, & prædicat sacrosancta Romana Ecclesia.*

94. Concilium Lateranense sub Innocentio III. vocat Ecclesiam Romanam Matrem, & Magistram omnium fidelium. Possent omnes fideles in errorem induci, si erraret Magistra, quam tenentur audire.

95. Clemens V. *Clementinâ de Summâ Trinitate & fide Catholica. §. Nos igitur docet, quod ad Apostolicam considerationem duntaxat hæc (que in Scripturis obscura sunt) declarare pertinet.* Quod etsi dixerit, Concilio Oecumenico, Viennensi scilicet, præsidens, necessitatem tamen Concilij non induxit, sed potius exclusit, particula illa duntaxat.

PROBATIO III.

Prioris continuativa ex inductione Conciliorum Gallicanorum à dicto Authore à n. 6. inductorum.

96. Cui enim unquam ex antiquis Episcopis Gallicanis venit in mentem, non esse irreformabile sanctæ Sedis iudicium, donec à Concilio Oecumenico confirmatum, aut ab Ecclesia universa fuisset acceptatum? Et Episcopi singuli, & eorum Cætus sive Concilia illud tanquam indubitatum fidei normam populo proponebant. Hæc regulâ Concilium Arausicanum II. anno 529. Faulti Regensis errores confutavit, & veritatem orthodoxam declaravit. Id nobis, ita præstantur Episcopi, secundum admonitionem Episcopi, & auctoritatem Sedis Apostolicæ iustum, ac rationabile visum, & pauca Capitula ab Apostolica Sede nobis transmissa, que ab antiquis Patribus de sanctarum Scripturarum voluminibus in hac præcipue causa collecta sunt ad docendos eos, qui aliter, quam oportet, sentiunt, ab omnibus observanda proferre, & manibus nostris subscribere deberemus. Quibus locis, qui hucusque non sicut oportet de gratia, & libero arbitrio credidit, ad ea, que fides

Ultima obiectio
Nihil in parte dicitur...
Respondio
Sunt qui negant...
Ratio prima est...
Ratio postrema...
et.

fidei Catholica conveniunt, animum suum inclinare non differat. Contradicere quidem Superiorum declarationi, nisi evidenter falsæ, non licet. At verò animum suum nemo tenetur inclinare, nisi in obsequium fidei. An ergo Concilijs Provincialibus, an auctoritati Papæ debetur, ut fideles animum inclinent ad ea, quæ definiuntur? Vide notas Severini Binij in hac præfationem.

97. Sanctus Avitus Episcopus Viennensis anno 517. non suo solius, sed & omnium Episcoporum Galliarum nomine protestatus est Hormisdæ Papæ, se ejus sententiæ in materia fidei adhaerurum. Quia, inquit, jam securus, non dicam de Viennensi, sed de totius Galliarum devotione polliceor, omnes vestram super statu fidei captare sententiam. Orate, ut sic nos prædictorum professio suta non fallat, sicut ab unitate, quam regitis, veritas comperta non separat.
98. Ravennius, alijque Episcopi Gallicani in epistola Synodica ad S. Leonem Magnum, pluribus testati sunt, quanti facerent ejus circa dubia de fide, sententiam, etiam antequam Concilij Generalis Chalcedonensis consensus accessisset; Quæ, inquit, Apostolatus vestri scripta ita, & Symbolum fidei, quisquis redemptionis Sacramenta non negligat, tabulis cordis ascribit, & tenaci, quò ad confundendos hæreticorum errores paratior sit, memoriæ commendavit. . . . Doctrinæ post Deum vestra debet quisque fidelis, ut constanter teneat, quod credebat. Debet etiam infidelis, ut à perfidia sua agnita veritate discedat, & Apostolica veritatis luce persusus, erroris sui tenebras derelinquat, magisque sequatur, & credat, quod per os vestrum Dominus noster Iesus Christus de Sacramento Incarnationis suæ docet, quam id teneat, quod diabolus humana salutis & veritatis mimicus instillat. Post epistolam 51. S. Leonis.
99. Ceretus Salonius, & Veranus Episcopi Gallicani eandem erga sancti Leonis epistolam reverentiam professi fuerant his verbis: Illa specialis doctrinæ vestra pagina ita per omnium Ecclesiarum conventicula celebratur, ut verè consona omnium sententia declaratur; merito illic Principatum Sedis Apostolica constitutum; unde adhuc Apostolici Spiritus oracula referuntur. Post epistolam 98. S. Leonis.
100. Concilium Turonense II, anno 570. Can. 21. suam erga sanctæ Sedis decreta observantiam significat his verbis: Quis Sacerdotum contra decreta talia, quæ à Sede Apostolica processerunt, agere præsumat. . . . & quorum Auctoritatem valere possit prædicatio, nisi quod Sedes Apostolica semper aut intromisit, aut Apocryphos fecit? Et Patres nostri hoc semper custodierunt, quod eorum præcepit auctoritas. Nos ergo hoc sequentes, quod vel Apostolus Paulus, vel Papa Innocentius statuit, in Canonibus nostris inserentes, statuimus observandum &c.
101. Quam huic antiquorum Gallorum reverentiam erga sanctæ Sedis de fide oracula concordaverint eorum posteris usque ad extrema tempora, in illorum historijs licet observare, nec non in Gallicanorum Conciliorum monumentis à Patre Iacobo Sirmondo collectis, iterumque in sequentibus capitibus demonstrabitur.

PROBATIO IV.

Ejusdem argumenti continuativa ex consensu cæterarum Nationum ab eodem Authore à n. 12. adductarum.

IN ea erga sanctam Sedem reverentia nequaquam cesserant Gallis cæteræ Nationes. De Italica nemo dubitat, de Ecclesia Africana, quæ à Gallis in exemplum tam libenter assumitur, dicemus infra. De Hispanica præter ea, quæ in primo libro retulimus, libet epistolæ Concilij Tarraconensis ad Hilarium Papam scriptæ, ac in Concilio Romano lectæ anno 465. principium, & finem describere: Etsi nulla extaret, inquit Episcopi Tarraconensis Provincia cum suo Metropolitanò, necessitas Ecclesiastica discipline, expetendum re verè nobis fuerat illud privilegium Sedis vestra, quo susceptus Regni clarissimus, post resurrectionem Salvatoris per totum Orbem beatus Petri singularis prædicatio universorum illuminationi prospexit: cujus Vicarij Principatus, sicut eminet, ita metuendus est ab omnibus & amandus. Proinde nos Deum in vobis penitus adorantes, cui sine querela servitis; ad fidem revertimus, Apostolico ore laudatam, inde responsa querentes, unde nihil errore, nihil præsumptione, sed Pontificali totum deliberatione præcipitur. Queruntur postea de Sylvano Episcopo Caligariæ, ejusdem Provincia, quod multa patrisset, postponens Patrum regulas, & Romani Pontificis instituta, demique contra restitutum Canonum, contra Synodi constituta. (Hæc enim veras Ecclesiæ libertates factas testas servari cupiebant.) Concludunt in hunc modum: Proinde, quia his præsumptionibus, quæ unitatem dividunt, quæ schisma faciunt, veliciter debet occurrere, quæ sumus sedem vestram, ut quid super hac parte observare velitis, Apostolici æstus instruamur, quatenus fraternitate cæciliæ, prole in medium veneranda Synodi, constituitis, contra rebellionis spiritum vestra auctoritate subiciat, quod oporteat de Ordinatore, & ordinato fieri, intelligere, Deo adjuvante, possimus. Erit profectò vestri triumphus, si Apostolatus vestri temporibus, quod sancti Petri Cathedra obtinet, Catholica unitas Ecclesiæ, si novella zizaniorum semina fuerint extirpata.

Sanctus Thomas Archiepiscopus Cantuariensis epist. 97. edit. P. Lupi, omnibus Episcopis Angliæ, quorum erat Primas, scriptis: Quis Romanam Ecclesiam Caput omnium Ecclesiarum, & fontem Catholice doctrinæ ambigit esse? Quis claves Regni calorum Petro traditas esse ignorat? Nōne in fide, & doctrina Petri, totius Ecclesiæ structura confurgit, donec occurrant omnes Christo in virum perfectum, in unitatem filii, & agnitionem filij Dei? . . . Quicumque si, qui rigat, aut plantat, Deus nulli dat incrementum, nisi illi, qui plantavit in fide Petri, & doctrinæ ipsius acquiescit. Sanè ad eum maxima populis judicia referuntur, à Romano examinanda Pontifice, &c.